

“Riigihangete korraldamine valla ja linna asutatud ning osalusega äriühingutes, sihtasutustes ja mittetulundusühingutes”

*Kas ja kuidas järgivad valdade ja linnade ühingud
riigihangete seadust?*

Riigikontrolli audit

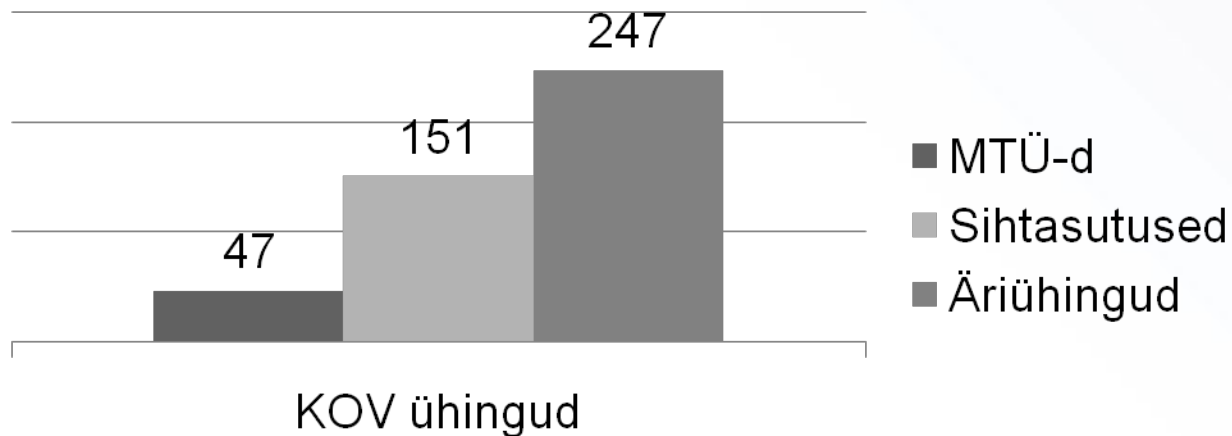
Riigikogu Riigieelarve kontrolli erikomisjonis 17.05.2010

Airi, Mikli, Illar Tõnisson

Kohaliku omavalitsuse auditi osakond

KOV ühingud

- 01.01.2009 seisuga oli kokku 445 ühingut, kus KOV-id omasid valitsevat mõju;

- Nende ühingute väljaminekud asjade soetamiseks ja teenuste saamiseks olid 2008. aastal rohkem kui 4,8 miljardit krooni

Auditeeritavad

- Analüüsinud 30 ühingu majandustegevuse näitajaid 2008.aastal, valiti auditeerimiseks välja 19 ühingut; neist:
 - 13 äriühingut;
 - 5 sihtasutust;
 - 1 mittetulundusühing
- Valimis erineva tegevusvaldkonna ettevõtteid (nt haiglad, prügilad, transpordiettevõtte, KOV-ide vara haldamiseks loodud ettevõtted jne)
- Kõik auditeeritavad olid asutanud KOVid ja on nii Riigikontrolli kui Rahandusministeeriumi hinnangul riigihangete seaduse tähenduses hankijad ja peavad asjade soetamisel ning teenuste ja ehitustööde tellimisel korraldama riigihankeid.

Põhijäreldused

- Oluline osa avalikust rahast kulutatakse ilma riigihankeid läbi viimata, kuna mõningad KOV-ide poolt asutatud äriühingud (ja ka nende omanikud) leiavad, et riigihangete seadus neile ei laiene.
- Auditeeritaval perioodil eirasid auditeeritavatest riigihangete seadust täielikult:
 - AS Ida-Tallinna Keskhaigla (omanik 100% Tallinna linn);
 - AS Taastusravikeskus Estonia (omanik 100% Pärnu linn);
 - Saaremaa Golfi AS (Kuressaare linna enamusosalus)

Auditi põhijäreldused (2)

- Murettekitavalt palju oli ettevõtteid, mis ei täitnud kõige lihtsamaid riigihangete seaduse nõudeid:
 - kohustust teavitada väiksematest ostudest avalikkust veebielehe või ajalehe kaudu ja
 - esitada riigihangete registrile aruanne;
- Väiksemate ostude tegemisel esines riigihangete seaduse konkurentsi tagavate üldpõhimõtete rikkumisi koguni 18 auditeeritul 19-st;

Auditi põhijäreldused (3)

- Suurematel ehitushangetel on endiselt tavaks hankelepingu järjepidev muutmine, põhjuseks tuuakse peamiselt puudulikke ehitusprojekte:
 - SA Paide Spordi- ja Tervisekeskus näiteks tellis Paide spordihalli ehitusel projektivigadest tingituna üle 50 lisatöö, lepingujärgset maksumust ületati 3,3 mln krooni võrra;
 - Raadi SA (Tartu vald) poolt korraldatud Kõrveküla lasteaia ehitamise riigihanke elluviimise käigus muutus hankija ettekujutus ehitatavast objektist oluliselt, leiti lisaressursse, muudeti hankelepingu olulisi osi neljal korral ja ületati esialgne maksumus 6,6 mln krooni, s.o 23 % võrra

Olulisemad soovitused

Tallinna Linnavolikogule, Pärnu Linnavolikogule ja Kuressaare Linnavolikogule:

arutada omaniku (kohaliku omavalitsuse) võimalusi tagada, et AS Ida-Tallinna Keskhaigla, AS Taastusravikeskus Estonia ja Saaremaa Golfi AS täidaksid riigihangete seadust, ning rakendada neid võimalusi.

Auditeeritutele:

- kaaluda senisest enam hindamiskriteeriumina majanduslikult soodsaima pakkumise põhimõtte kasutamist;
- kaasata suuremate riigihankemenetluste korraldamiseks moodustatud komisjonide tegevusse ka nõukogu liikmeid;
- koostada iga-aastaste investeeringute kava või ostuplaanide juurde ka nendest tulenev riigihangete korraldamise kava

Olulisemad soovitused

Rahandusministrile:

- teostada senisest enam riiklikku järelevalvet valdade ja linnade ühingute riigihangete korraldamise üle;
- muuta seadust nii, et kõik kohaliku omavalitsuse valitseva mõju all olevad äriühingud oleks riigihangete seaduse tähenduses hankijad;
- kuni muudatuseni teha märgukirju kohalikele omavalitsustele, et kõik nende äriühingud täidaksid seadust ja võtaksid vastu otsuse selle kohta, et nad on riigihangete seaduse tähenduses hankijad;
- töötada välja juhend, mis aitaks võrgustikega seotud ettevõtetel eristada tavahankeid võrgustikuga seotud hangetest;
- seletada riigihangete juhendis täpsemalt lahti riigihangete korraldamise üldpõhimõtted

**Riigikontrolli auditite täistekstid:
www.riigikontroll.ee**

